

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРАВОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Беспалько І. Л.

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри кримінального процесу

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Освіта є головним засобом розвитку людини протягом життя, з раннього дитинства і впродовж усієї професійної діяльності. Університетська освіта – це глобальна корпоративна система підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, кадрів вищої кваліфікації, світової еліти.

У сучасній вищій школі України протягом століть домінувала традиційна система навчання. Однак на даний момент відбуваються суттєві соціально-економічні, інформаційні зміни, які вимагають кардинальних змін в освітньому середовищі. Відбувається швидко зростання об'ємів інформації, що потребує швидкого оновлення змісту, форм, методів і засобів навчання. Інновації в системі вищої освіти характеризуються новизною, спрямованою на якісне поліпшення освітнього процесу і його результатів.

Термін «інновація» виходить від латинського слова «innovation» (змінювати, поновлювати, винаходити) і означає введення нового. У сучасній науковій літературі інновації розглядаються в цілому як нові форми організації, нові види технологій, які охоплюють не тільки різноманітні установи і організації, але й певні галузі соціальної життєдіяльності людей. Специфічність інновацій у вищій освіті пов'язана з тим, що вони, по-перше, завжди вміщують нове вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи, по-друге, їх використання призводить до якісно нових результатів освітньої діяльності; по-третє, її впровадження викликає якісні зміни інших компонентів єдиної системи вищої освіти [3, с. 179].

Високу ефективність щодо підвищення якості знань, умінь та навичок студента при викладанні юридичних дисциплін забезпечує застосування таких інноваційних методів, форм і прийомів навчальної роботи, як метод конкретних ситуацій (МКС), або кейс-метод; проблемний (проблемно-пошуковий) метод; моделювання; PRES-формула; тренінги (індивідуальні та групові); метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод роботи в малих групах; аудіовізуальний метод навчання; ділова (рольова) гра (студенти

перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); дискусія із запрошенням фахівців; аналіз помилок, колізій, казусів; брейнстормінг («мозковий штурм»); діалог Сократа (Сократів діалог); «займи позицію»: коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; публічний виступ, тощо [4, с. 47].

Характерною ознакою сучасної вищої освіти є впровадження електронного навчання (е-навчання). Технологія е-навчання передбачає розгортання і впровадження у навчальний заклад електронних систем організації і керування навчальним процесом і наповнення цих систем електронним контентом (е-контент), який складається з електронних навчальних матеріалів різноманітного призначення [1, С.18]. Одним із часто вживаних засобів, що сприяють підвищенню пізнавальної активності студентів, є електронний підручник. Особливістю електронних видань є комплексне поєднання різних форм інформації (графічної, текстової, звукової, відео-) та їх виконання на будь-яких електронних носіях – магнітних, оптичних або публікація у комп'ютерних мережах та ін. [6, с. 57].

В сучасних умовах незвичайної ситуації у зв'язку з розповсюдженням пандемії Covid 19, значно зростає роль і місце дистанційної форми навчання та використання сучасних інформаційних інноваційних технологій. Дистанційна форма навчання введена в дію наказом міністерства освіти і науки України у зв'язку з введенням всеукраїнського карантину. Для організації дистанційного навчання використовують сучасні цифрові технології та мережевий зв'язок [7, с. 13]. Слід зазначити, що ті викладачі, які працюють з освітніми платформами, найчастіше використовують Moodle і Google Classroom. На нашу думку, це пов'язано з тим, що в Україні напрацьовано певний досвід використання зазначених освітніх платформ, наявні окремі методичні рекомендації щодо їх використання тощо. Не є виключенням і наш славетний Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, в якому приділяється постійна увага підвищення якості надання освітніх послуг і впровадження сучасних інноваційних методів традиційного і інтерактивного навчання за допомогою інтерактивних методів і різних аудіо-візуальних програм (відео-конференції на базі платформи Zoom, а також Viber, YouTube, Telegram, Instagram та ін.).

Дистанційне навчання – це рушійна сила революції у вищій освіті. Така форма навчання передбачає необхідність розробки викладачами відеолекцій із субтитрами, тестових конспектів, домашніх завдань, тестів тощо. Студенти спілкуються між собою на форумах, обмінюються інформацією. Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг.

Зокрема, здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, згідному оточення та у відносно автономному темпі. Варто врахувати також і нижчу вартість такого навчання, оскільки відпадає потреба в оренді приміщень, оплаті значної кількості персоналу та економію часу [2, с. 24]. На відміну від заочного навчання дистанційне навчання дає можливість вчитися, перебуваючи на будь-якій відстані від навчального закладу. І якщо при заочному навчанні студенту доводиться неодноразово приїжджати в навчальний заклад, то дистанційне навчання дозволяє практично повністю цього уникнути. Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія викладача й студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету.

Проте, система дистанційного навчання має і недоліки. По-перше, для успішної корекції навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт із здобувачем. Крім того, неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання чи це робить хтось інший. Тому остаточний контроль якості знань все ж таки проводиться на очній сесії. Крім того, не у всіх населених пунктах є можливість доступу до мережі Інтернет зв'язку [5, с.37]. І найголовніше, при дистанційному навчанні втрачається безпосередній контакт між викладачем та студентом. При тривалому дистанційному навчанні студент перестає правильно формулювати свої думки, висловлюватись та проводити дискусійне обговорення. Разом з тим, така форма навчання потребує свідомого і мотивованого підходу до отримання освіти. Можливість навчатися у зручний час може перетворитися не на систематичне навчання, а на постійне відкладання цього виду діяльності. Саме тому дистанційна форма потребує особливої самоорганізованості та вміння розрахувати свій час. За умови дистанційного навчання активна роль викладача не зменшується, оскільки він має визначити рівень знань здобувача, та прийняти рішення щодо коригування програми навчання з тим, щоб домогтися найкращого засвоєння пройденого матеріалу.

Отже, удосконалення й реформування сучасної системи фахової підготовки правників у вищих навчальних закладах України є надзвичайно важливою науково-освітньою проблемою. Її можна вирішити лише комплексно, врахувавши усі вимоги до суспільних потреб України у створенні ефективної системи правового забезпечення; виконання основних завдань та принципів створення зони Європейської вищої освіти; найкращого вітчизняного та зарубіжного освітнього досвіду щодо розробки та застосування найбільш ефективних методів і форм навчання у вищій юридичній освіті. Створення інноваційного науково-освітнього

клімату у вищих навчальних закладах визначає введення у навчальний процес інноваційних технологій, що в результаті збільшує творчу ініціативу студентів, оптимально поєднує їх навчальну і науково-дослідницьку роботу, теорію з практикою, класичних методів викладання з інноваційними. Це дозволить удосконалити сучасний навчальний процес при викладанні правових дисциплін у вищих навчальних закладах, підвищити його якість та ефективність.

Література:

1. Вітченко А. *Оптимізація самостійної роботи у ВНЗ із використанням сучасних технологій навчання*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. 2017. Вип. 2(6). С. 16–21.
2. Жиленко М. Тенденції розвитку методології навчальної діяльності студентів в сучасній освітній ситуації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. Вип. 2 (2). С. 22–27
3. Клімова Г.П. Інновації у вищій школі: сутність та типологія. *Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах : зб. наук. пр. за матеріалами II Круглого столу (м. Харків, 17.05. 2019)*. Нац. акад. прав. наук України, НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Харків. нац. екон. ун-т м. С. Кузнеця, Харків. нац. ун-т ім.В. Н. Каразіна, Спілка підприємців Харків. обл., Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України. 2019. С. 178–182 .
4. Козак Л.В. Інновації в контексті розвитку сучасної освіти. *Психолого-педагогічні та політичні проблеми у трансформаційних процесах українського суспільства: збірник матеріалів I Всеукр. наук.-прак. конф.*, 2012. С. 45–47.
5. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. Вип. 1(1). С. 35–38.
6. Марушкевич А. Удосконалення процесу професійної підготовки студентів у ВНЗ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2017. Вип. 2(6). С. 55–58.
7. Ніколаєнко С. «Не тільки не зупиняємо, а навпаки – удосконалюємо навчальний процес!». *Голос України*. №81. 2020. С. 13